

УКАЗАНИЯ

На основание чл. 13, ал. 1, т. 4 от Закона за Комисията за финансов надзор, във вр. с чл. 6, ал. 2 от Правилника за устройството и дейността на Комисията за финансов надзор и на нейната администрация, Комисията за финансов надзор издава указания относно прилагането по аналогия на § 182 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 27 от 2026 г., в сила от 1 януари 2027 г., към лицата, подали заявления за участие в универсален пенсионен фонд и за възобновяване на осигуряването в него.

Със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, обнародван в „Държавен вестник“ бр. 27 от 2026 г., в сила от 1 януари 2027 г. (ЗИД на КСО), са предвидени съществени промени в Кодекса за социално осигуряване (КСО). Част от тях касаят създаването във всеки универсален пенсионен фонд на три подфонда с различен инвестиционен профил (чл. 137, ал. 3 от КСО). Създаването на подфондове позволява на осигурените лица да изберат по какъв начин да бъдат управлявани техните средства в зависимост от своите индивидуални предпочитания и толерантността си към инвестиционния риск. Изборът се извършва при подаването на заявление за участие, за промяна на участие или за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд (чл. 124а, ал. 3, чл. 137, ал. 13 или чл. 171, ал. 6 от КСО).

Разпоредбите, които предоставят посочената възможност, пораждат действие от 1 януари 2027 г. – датата на влизане в сила на ЗИД на КСО.

Подфондовете, създадени в действащите универсални пенсионни фондове, също се считат за учредени от 1 януари 2027 г. (§ 180, ал. 6 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО).

Съгласно § 181, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО лицата, които са осигурени в действащите универсални пенсионни фондове, могат да изберат начин на управление на своите средства в периода от 1 септември до 30 ноември 2026 г.

Лицата, които не са направили избор по реда на тази преходна разпоредба, се разпределят служебно от пенсионноосигурителните дружества по подфондове въз основа

на възрастта им съгласно чл. 137, ал. 13 от КСО към 1 януари 2027 г. в срок до 15 декември 2026 г. (§ 181, ал. 3 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО).

Аналогично право на избор на подфонд имат и лицата, които подават заявление за промяна на участие от един в друг универсален пенсионен фонд през последното тримесечие на 2026 г. Съгласно § 182, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО тези лица могат заедно със заявлението да подадат искане за избор на подфонд. При липса на избор те също ще бъдат разпределени служебно в подфонд съобразно възрастта им (§ 182, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО).

Новият режим обаче не урежда право на избор на подфонд от лицата, които преди влизането му в сила са подали заявление за участие или заявление за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд. Част от посочените лица не се обхващат от уредбата в § 181 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО¹ предвид датата на подаване на заявленията от тяхна страна и времето, необходимо за обработката на заявленията и за превеждане на средствата им, съответно за започване на участието им във фонда.

Във връзка с това, в практиката се поставя въпросът, дали лицата, подали заявления за участие и заявления за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд преди 1 януари 2027 г., които не попадат в обхвата на § 181, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО, имат право да изберат по какъв начин да се управляват техните средства, съответно по какъв начин да се процедира при липса на избор от тяхна страна.

Съгласно чл. 46, ал. 2 от Закона за нормативните актове, когато нормативният акт е непълен, за неуредените от него случаи се прилагат разпоредбите, които се отнасят до подобни случаи, ако това отговаря на целта на акта.

Един от основните принципи на допълнителното задължително пенсионно осигуряване, предвиден в чл. 125, ал. 1, т. 2 от КСО при въвеждането на мултифондовата система, е свободният избор от осигуреното лице в универсален пенсионен фонд на начина на инвестиране на средствата му. Видно от разпоредбите на чл. 124а, ал. 3, чл. 137, ал. 13 и чл. 171, ал. 6 от КСО законодателят е осигурил възможност за такъв избор както на лицата, които подават заявление за промяна на участие и прехвърляне на средства, така и на лицата, подаващи заявления за участие и за възобновяване на осигуряването. Разгледаните по-горе преходни разпоредби също имат за цел да осигурят възможност за избор на начин на управление на средствата на лицата, чието осигуряване е започнало преди влизане в сила на ЗИД на КСО, а при неупражняване на съответните права да бъдат служебно разпределени по подфондове съобразно възрастта им.

¹ Например подалите заявления за участие и за възобновяване на осигуряването през месец декември 2026 г.

От изложеното до тук следва изводът, че законовата уредба има за цел да обезпечи възможност за избор на начин на управление на средствата на всички лица, подлежащи на осигуряване в универсален пенсионен фонд. Предвид това, по отношение на лицата, подали заявления за участие и заявления за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд преди 1 януари 2027 г., които не попадат в обхвата на § 181, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО, следва да се приложи по аналогия разпоредбата на § 182 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО. Тя разкрива най-голямо сходство с разглежданите случаи, тъй като също обхваща лица, които са заявили волята си да се осигуряват в съответния универсален пенсионен фонд преди създаването на подфондовете в него, но в срока по § 181, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО – от 1 септември до 30 ноември 2026 г., все още не са станали участници във фонда.

Предвид гореизложеното Комисията за финансов надзор приема, че по аналогия на § 182 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО лицата с валидни заявления за участие и заявления за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд преди 1 януари 2027 г., които не попадат в обхвата на § 181, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на КСО:

1. при спазване на ограничението по чл. 163, ал. 4 от КСО могат заедно със съответното заявление да подадат искане за избор на подфонд, в който да се управляват средствата им, по образец на дружеството, управляващо универсалния пенсионен фонд, където желаят да участват или да възобновят осигуряването си;

2. при неупражняване на правото на избор по т. 1 в срок до 31.12.2026 г. се разпределят от пенсионноосигурителното дружество в съответен подфонд въз основа на възрастта им съгласно чл. 137, ал. 13 от КСО към 1 януари 2027 г. до края на работния ден, следващ постъпването на средствата им.

Настоящите указания са приети от Комисията за финансов надзор с решение по протокол № 85 от 27 октомври 2026 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ВАСИЛ ГОЛЕМАНСКИ